

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 215/04-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť F. J., bytom S., zastúpeného advokátom JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č., ktorou namietal porušenie jeho základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 9 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. Tp 88/2003 z 27. októbra 2003, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. novembra 2003 doručená sťažnosť F. J., bytom S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 9 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. Tp 88/2003 z 27. októbra 2003 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol: „Uznesením Okresného úradu justičnej polície PZ v Čadci z 17. 09. 2002 bolo mi vznesené obvinenie vo veci ČVS: OÚV-448/2002 (uznesením OÚJP PZ v Čadci z 04. 12. 2002 spojené a ďalej vedené pod sp. zn. ČVS:

OUJP-680/2002) pre trestný čin násilie proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 196 ods. 2 Trestného zákona.

Uznesením Okresného úradu justičnej polície PZ v Čadci z 03. 11. 2002 mi bolo vznesené obvinenie pre trestný čin podpory a propagácie hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd občanov podľa § 260 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, vo veci ČVS: OUJP-680/2002 a pre rovnako kvalifikovaný trestný čin mi bolo vznesené i obvinenie uznesením Okresného úradu justičnej polície PZ v Čadci z 07. 04. 2003.

Uznesením Okresného súdu v Čadci Tp 38/02 zo 06. 11. 2002 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline, zo dňa 03. 12. 2002 (sp. zn. 1 Tpo 206/02) som bol vzatý do väzby podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodov § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s tým, že lehota väzby začala plynúť 02. 11. 2002 od 22.00 hod.

Uznesením Okresného súdu v Čadci Tp 38/03 z 16. 04. 2003 mi súd predĺžil dobu trvania väzby do 31. 07. 2003. Dôvodom predĺženie väzby, bola nutnosť vykonať expertízne konanie z odboru informatiky, vykonávané KEU PZ Bratislava a tiež procesné úkony a dokazovanie v súvislosti so skutkami podľa uznesenia vyšetrovateľa z 07. 04. 2003. Súd nerozhodol v súlade s návrhom prokurátora, nakoľko sa domnieval, že v uvedenej lehote je predpoklad skončenia prípravného konania.

Uznesením Okresného súdu v Čadci Tp 69/03 z 22. 07. 2003 mi súd opätovne predĺžil dobu trvania väzby do 02. 11. 2003, pričom poukázal na potrebu vykonať expertízne konanie, vykonávané KEU PZ Bratislava, a ďalšie procesné úkony a dokazovanie v súvislosti so skutkami podľa uznesenia vyšetrovateľa z 07. 04. 2003.

*Uznesením Okresného súdu v Čadci Tp 88/2003 z 27. 10. 2003 mi bola opätovne predĺžená doba trvania väzby do 02. 03. 2003. Súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uvádza, že zistil, že dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Tr. por. u obvineného je daný a tento sa nezmenil. Prípravné konanie doposiaľ nebolo ukončené, vzhľadom na nepredloženie expertízneho skúmania, preto súd rozhodol o predĺžení väzby obvineného.
(...)*

Podľa čl. 17 ods. 1, 5 Ústavy Slovenskej republiky sa osobná sloboda zaručuje a do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Trestný poriadok (z. č. 141/1961) ustanovuje, že väzba v prípravnom konaní a v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutnú dobu (§ 71 ods. 1).

Uznesením Okresného súdu v Čadci Tp 88/2003 z 27. 10. 2003 bola opätovne predĺžená doba trvania väzby až do 02. 03. 2003. Okresný súd v Čadci už pri prvom predĺžení doby trvania väzby uznesením Tp 38/03 z 16. 04. 2003 nevyhovel návrhu prokurátora v požadovanom rozsahu, nakoľko sa domnieval, že v lehote do 31. 07. 2003 je predpoklad skončenia prípravného konania. V čase rozhodovania Okresného súdu v Čadci o predĺžení doby väzby boli už vykonané všetky potrebné vyšetrovacie úkony zo strany orgánov činných v trestnom konaní, s výnimkou expertízneho konania z odboru informatiky, vykonávaného KEÚ PZ Bratislava, ktorého predmetom je skúmanie programového vybavenia počítača s príslušenstvom, ktorý som vydal ešte dňa 02. 11. 2002. Nepredloženie výsledkov expertízneho konania je jediným konkrétnym dôvodom trvania prípravného konania a predlžovania doby väzby. Neschopnosť štátnych orgánov zabezpečiť vykonanie dôkazu ani v priebehu jedného roka, navyše za okolností, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť a urýchlenie príslušných orgánov, nemôže byť na ujmu obmedzovania základných práv a slobôd. Uvedené je i v rozpore s chápaním inštitútu väzby ako prostriedku na dočasné obmedzenie niektorých občianskych práv a slobôd len v nevyhnutnej miere. Dĺžka prípravného konania nezodpovedá zložitosti veci a preto sa na ňu nemožno účinne odvolávať. Svedčí o tom skutočnosť vykonania už všetkých ostatných vyšetrovacích úkonov. So zreteľom najmä na zložitost' veci, konanie príslušných orgánov, konanie obvineného, orgány činné v trestnom konaní nepostupujú s osobitnou starostlivosťou a urýchlením a väzba nespĺňa požiadavku nevyhnutnosti a primeranosti.

Pokiaľ ide o požiadavku predĺženia doby trvania väzby spočívajúcu v možnosti zmarenia alebo sťaženia dosiahnutia účelu trestného konania, t. j. náležité zistenie trestného činu a spravodlivé potrestanie páchatel'ov, neopiera sa o žiadne konkrétne existujúce skutočnosti a súd sa ňou podľa okolností konkrétnej rozhodovanej veci nezaoberal. Okresný súd v Čadci len umelo a neopodstatnene predĺžil dobu trvania väzby, v snahe zakryť neschopnosť príslušných orgánov. Bude tak pokračovať ďalej v prípade, keď expertízne konanie nebude ukončené ani v marci 2004 ?

Paušálne predlžovanie doby väzby uznesením Okresného súdu v Čadci Tp 88/2003 z 27. 10. 2003 je rovnako porušením Medzinárodného paktu a občianskych a politických právach v čl. 9 ods. 3, ktorý výslovne hovorí o práve na trestné konanie v primeranom čase

alebo na prepustenie a tiež, že nie je všeobecným pravidlom, aby sa osoby čakajúce na trestné konanie držali vo väzbe. (...)

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, navrhujem, aby Ústavný súd v Košiciach takto rozhodol:

Okresný súd v Čadci uznesením Tp 88/2003 z 27. 10. 2003 porušil základné práva ním F. J. podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 9 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Uznesenie Okresného súdu v Čadci Tp 88/2003 z 27. 10. 2003 sa ruší.

Okresný súd v Čadci je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia 10 555,20 Sk (2 úkony po 4 270 Sk – prevzatia príprava, návrh; 2 x režijný paušál po 128 Sk, DPH 20 % t. j. 1 759,20 Sk) na č. ú. JUDr. M. S. a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia“.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ bol uznesením Krajského súdu v Žiline z 26. mája 2004 sp. zn. 2 Tpo 93/04 z väzby prepustený na slobodu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ústavy osobná sloboda sa zaručuje (ods. 1). Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon (...) (ods. 2). Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu (ods. 5).

Podľa čl. 9 ods. 3 medzinárodného paktu každý, kto je zatknutý alebo zadržaný na základe obvinenia z trestného činu, musí sa bez meškania predviesť pred sudcu alebo iného úradníka, ktorý je zákonom splnomocnený vykonávať sudcovskú právomoc, a má právo na trestné konanie v primeranom čase alebo na prepustenie. Nie je všeobecným pravidlom, aby

sa osoby čakajúce na trestné konanie držali vo väzbe; prepustenie sa však môže podmieniť zárukami, že sa dostavia na trestné konanie v akomkoľvek inom štádiu súdneho konania a na vynesenie rozsudku.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu garantovaného v čl. 17 ods. 5 ústavy a v čl. 9 ods. 3 medzinárodného paktu uznesením Okresného súdu Čadca z 27. októbra 2003 sp. zn. Tp 88/2003, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 8. novembra 2004.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani

preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Z platného Trestného poriadku vyplýva, že vziať niekoho do väzby, resp. ponechať niekoho vo väzbe je možné iba za splnenia troch základných podmienok, a to:

1. musí byť vznesené obvinenie zo spáchania niektorého trestného činu (§ 68 ods. 1 prvá veta Trestného poriadku),
2. musí existovať dôvodné podozrenie, že obvinený spáchal trestný čin uvedený v obvinení (§ 68 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku) a
3. musí existovať niektorý z väzobných dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 alebo ods. 2 Trestného poriadku.

Pokiaľ má väzba v prípravnom konaní presiahnuť šesť mesiacov, musí byť splnená aj štvrtá podmienka, podľa ktorej prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania (§ 71 ods. 1 Trestného poriadku).

Sťažovateľ nijako nespochybňuje splnenie prvých dvoch podmienok, lebo nepopiera existenciu uznesení Okresného úradu justičnej polície Policajného zboru v Čadci zo 17. septembra 2002, z 3. novembra 2002 a zo 7. apríla 2003 o vznesení obvinenia a netvrdí ani, že by doterajšie výsledky vyšetrovania nepoukazovali na podozrenie z toho, že sa dopustil trestných činov, z ktorých bol obvinený, a vo svojej sťažnosti dokonca výslovne nenamietal ani tretí dôvod, a to dôvod jeho väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorý bol v napadnutom uznesení predovšetkým zdôvodnený tak, že:

„z charakteru trestnej činnosti, pre ktorú je obvinený stíhaný je zrejmé, že nejde u neho o ojedinelé konanie, ale o konanie opakujúce sa. Tieto skutočnosti dostatočne odôvodňujú obavu, že v prípade prepustenia obvineného na slobodu by pokračoval v páchaní najmä obdobnej trestnej činnosti, ako je tá, pre ktorú je stíhaný.“

Sťažovateľ dôrazne namieta nesplnenie štvrtej podmienky, keďže okresný súd v uznesení sp. zn. Tp 88/2003 z 27. októbra 2003 podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku predĺžil trvanie väzby sťažovateľa do 2. marca 2004, pričom podľa sťažovateľa „v čase rozhodovania Okresného súdu v Čadci o predĺžení doby väzby boli už vykonané všetky potrebné vyšetrovacie úkony zo strany orgánov činných v trestnom konaní, s výnimkou expertízneho konania z odboru informatiky, vykonávaného KEÚ PZ Bratislava, ktorého predmetom je skúmanie programového vybavenia počítača s príslušenstvom, ktorý som vydal ešte dňa 02. 11. 2002. Nepredloženie výsledkov expertízneho konania je jediným konkrétnym dôvodom trvania prípravného konania a predlžovania doby väzby“.

Podľa názoru ústavného súdu treba prisvedčiť sťažovateľovi, že nevykonanie expertízy z odboru informatiky nemohlo byť samo osebe dôvodom na predĺženie väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku v danom konaní, pretože počítač, ktorého program mal byť predmetom skúmania, sťažovateľ vydal ešte 2. novembra 2002, teda tento program počítača bol zaistený na účely tohto trestného konania a prepustením sťažovateľa na slobodu by z tohto dôvodu nemohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania.

Citované závery okresného súdu o „nie ojedinelom, ale o opakujúcom sa“ protispoločenskom konaní sťažovateľa v napadnutom uznesení však neboli zjavne neodôvodnené, vychádzajú z konkrétnych faktov (zo skutkového stavu, ktorý opísal aj sťažovateľ vo svojej sťažnosti), sú logické, a preto aj akceptovateľné. Napadnuté uznesenie žiadne znaky arbitrárnosti nevykazuje.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s uvedenými závermi a názorom okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho práva podľa čl. 17 ods. 5

ústavy a čl. 9 ods. 3 medzinárodného paktu, preto bolo potrebné jeho sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2004